Petr Polák
Ombudsman DAMU / DAMU Ombudsperson

V Praze dne 29. června 2026

Odvaha tvořit, síla měnit

Text vznikl u příležitostí pěti let od vystoupení iniciativy (Ne)musíš to vydržet!

Divadlo se rodí z ochoty riskovat, odkrýt se a vyjít s kůží na trh. Je to prostor intenzivních emocí, kde se tvůrci často pohybují na hraně. Právě proto, že umělecká tvorba vyžaduje překračování komfortní zóny, potřebuje pevné zázemí. Dlouho jsme věřili, že talent se nejlépe křesá pouze skrze utrpení, tlak, strach z ponížení nebo poslušnost. Strach však plodí pouze nápodobu. Skutečná originalita a tvůrčí svoboda vyrůstají z opory a vzájemné důvěry. Vysoké umělecké nároky přitom nikdy nemusely stát v opozici vůči lidské důstojnosti.

Studentská iniciativa „(Ne)musíš to vydržet!“, od jejíhož vystoupení před budovou DAMU v červnu 2021 uplynulo dnes přesně pět let, mýtus o nedotknutelném „géniovi“ definitivně nabourala. Z pozice ombudsmana DAMU vnímám tento moment jako bod zlomu, který nás přiměl přejít od hašení akutních krizí k systematické prevenci. Ukázalo se, že tam, kde se pracuje s křehkou lidskou psychikou a tělesností, musí být etická měřítka definována mnohem vědoměji. Nadání nikoho nezbavuje odpovědnosti a tvorba nemůže být omluvou pro mocenskou svévoli.

Za čtyři roky mého působení na DAMU prošla diskuse o etické kultuře hlubokou proměnou. Otázky respektu už nejsou jen záležitostí vztahu mezi vyučujícím a studujícím; staly se tématem celé instituce, včetně jejích pracovněprávních vztahů. Výraznou hybnou silou této transformace jsou ženy, které nejčastěji nacházejí sílu mluvit nahlas. Skutečnost, že lidé dnes vyhledávají podporu ombuds kanceláře, psychologů a dalších odborníků proaktivně a přicházejí situace konzultovat dříve, než eskalují, je pro mě znamením rodící se důvěry v systém podpory.

Přesto před sebou máme zrcadlo, do kterého se nedívá snadno. Konstantním tématem mých výročních zpráv zůstává přetrvávající obava studujících z odvetných opatření, pokud na nevhodné chování upozorní. Tento pocit nelze vymazat přijetím vnitřní směrnice, ale rozhovory, nasloucháním a vzděláváním nás všech. Často se setkávám s názorem, že divadelní praxe je nekompromisní a škola má na studující uplatňovat stejný metr. Vnímám roli vysoké školy jinak. Úkolem akademické půdy není zrcadlit toxické mechanismy vnějšího světa, ale vybavit mladé umělce a umělkyně sebeúctou, aby v něm nebyli jen bezmocnými kolečky, ale dokázali jej sami měnit – od pravidel pro blízké vztahy až po transparentní záruky při hodnocení.

Kultura fakulty se netvoří v paragrafech, ale v každodenním jednání. Pět let od chvíle, kdy se prolomilo ticho, nestojíme na cílové pásce – čeká nás spousta další práce i strukturální reformy. Jako škola se nacházíme v permanentním procesu učení. Ale zároveň díky iniciativě víme, že

DIVADELNÍ FAKULTA
AKADEMIE MÚZICKÝCH
UMĚNÍ V PRAZE

Theatre Faculty
of the Academy of Performing
Arts in Prague

Karlova 26
116 65 Praha 1
Czech Republic
www.damu.cz

M: +420 605 185 815
E: ombudsman@damu.cz
IČ: 61384984, DIČ: CZ61384984
ID datové schránky: ikwj9fx

mlčení k nespravedlnosti nebo lhostejné přihlížení zraňuje komunitu stejně jako samotný konflikt. Zralost a odolnost společenství se nepozná podle vynuceného klidu, ale podle odvahy vést nekončící rozhovor, v němž lidé tvořící umění nepotřebují slevovat ze svých vysokých nároků, ale neustále usilují o lepší, svobodnější a férovější prostor pro odvahu tvořit.

Petr Polák
ombudsman DAMU
ombudsman@damu.cz